

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Задорожний З.-М. В.

«24» 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права»

рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

галузь знань – 08 Право

спеціальність – 081 Право

освітньо-наукова програма – Право

Тернопіль – ТНЕУ

2019

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Актуальні проблеми кримінального права»

Дисципліна «Актуальні проблеми кримінального права»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань - 08 Право	Статус дисципліни вибіркова дисципліна Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 1	спеціальність 081 Право	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий), ступінь доктора філософії	Аудиторні години - <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 12 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 120</i> <i>Заочна – 138</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 2		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права»

Навчальна дисципліна “Актуальні проблеми кримінального права” будується на базовій програмі "Кримінальне право" і розрахована на подальше вивчення найбільш актуальних проблем кримінального права України. Дана дисципліна має своїм завданням поглиблення і розширення знань аспірантів по найбільш актуальним проблемам застосування кримінального законодавства як по Загальній, так і по Особливій частинах кримінального права. Вивчення даної дисципліни має за мету формування глибоких теоретичних і практичних знань щодо використання їх у подальшій професійній та науковій діяльності. Слід зазначити, що коло найбільш актуальних проблем кримінального права України не залишається постійним і у подальшому може визначатися різноманітними чинниками.

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Мета дисципліни “Актуальні проблеми кримінального права” полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетентності для забезпечення ефективного управління в сфері кримінальної юстиції з урахуванням останніх досягнень правової науки та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з глибокими теоретичними і практичними знаннями щодо кваліфікації злочинів, здійснення розслідування і правосуддя у кримінальних справах та сучасних тенденцій розвитку кримінального права України. Завдання дисципліни передбачає забезпечення формування у слухачів знань кримінального законодавства України, а також здатність аналізувати проблемні положення кримінального права для здійснення ефективного нормотворчого процесу і управління в сфері кримінальної юстиції.

Викладання дисципліни здійснюється на основі курсу лекцій, шляхом проведення семінарських і практичних занять, застосування перспективних форм навчання, таких як написання рефератів, проведення дискусій, ділових ігор тощо.

Студенти повинні знати:

- основні положення про актуальні питання кримінального права
- особливості правильного застосування норм кримінального права під час здійснення кримінального судочинства;
- сучасні методи дослідження і аналізу проблем кримінального права та процесу в роботі органів досудового розслідування, прокуратури і суду;
- правила кваліфікації інститутів Загальної та Особливої частин кримінального права;

- особливості провадження при кваліфікації окремих злочинів.

вміти:

- ефективно використовувати положення закону про кримінальну відповідальність при кваліфікації злочинів;
- ставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення проблемних ситуацій, пов'язаних із застосуванням органами дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду норм кримінального права;
- правильно застосовувати норми кримінального під час здійснення кримінального судочинства.

2.2. Передумови для вивчення дисципліни.

Передумовою для вивчення дисципліни *«Актуальні проблеми кримінального права»* є наявність знань, які здобувачі отримують із дисциплін *«Філософія науки», «Методологія та організація наукових досліджень», «Педагогіка та психологія вищої школи», «Іноземна мова в наукових дослідженнях», «Методика виконання дисертаційної роботи», «Емпіричні методи та інформаційно-аналітичні технології у наукових пошуках».*

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Сучасні підходи до визначення джерел кримінального права.

Поняття та види джерел кримінального права. Основні підходи до визначення джерел кримінального права України, їх значення для правозастосування. Кримінальний кодекс України як основне джерело кримінального права. Кримінально-правове значення Конституції України. Зв'язок кримінального права із конституційним. Міжнародні нормативно-правові акти як джерело кримінального права України. Зв'язок кримінального права з іншими галузями права України. Бланкетні диспозиції і їх значення для застосування кримінально-правових норм. Кримінально-правове значення рішень Конституційного Суду України. Практика Європейського суду з прав людини, її вплив на застосування норм кримінального законодавства. Проблеми застосування постанов Пленуму Верховного суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ в процесі кваліфікації злочинів. Кримінально-правове значення практики Верховного Суду.

Література:1,2,4-10,15

Тема 2. Проблеми тлумачення кримінального закону.

Необхідність тлумачення норм кримінального законодавства. Поняття тлумачення кримінально-правових норм. Основні підходи до визначення тлумачення кримінально-правових норм. Об'єкт і предмет тлумачення. Мета тлумачення кримінально-правових норм. З'ясування та роз'яснення як основні аспекти тлумачення норм кримінального законодавства. Принципи тлумачення. Способи тлумачення (лінгвістичний, спеціально-юридичний, системний, логічний, історичний, функціональний, цільовий). Види тлумачення. Тлумачення за обсягом. Результат тлумачення (буквальний (адекватний), обмежувальний, поширювальний). Тлумачення за суб'єктом (офіційне й неофіційне). Індивідуальне (казуальне) тлумачення. Загальне (нормативне) тлумачення. Автентичне, делеговане, судове, відомче тлумачення. Доктринальне, компетентно-правове, компетентно-неправове та буденне тлумачення. Особливості тлумачення положень кримінального закону з оціночними ознаками та бланкетними диспозиціями.

Література: 3-6, 18-21

Тема 3. Актуальні питання вчення про злочин.

Сучасні підходи до визначення поняття злочину як правової категорії : формальні, матеріальні та формально-матеріальні підходи.

Характеристика ознак злочину. Суспільна небезпека. Протиправність. Караність. Суб'єктивність.

Категоризація злочинів: поняття, підстави, критерії та значення.

Малозначність діяння в кримінальному праві.

Правова природа обставин що виключають злочинність діяння. Необхідна оборона. Крайня необхідність. Уявна оборона. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

Поняття кримінального правопорушення. Злочин і кримінальний проступок.

Література: 1,4,10, 18-21, 26

Тема 4. Актуальні питання щодо складу злочину

Сучасні теоретичні підходи до визначення об'єкта злочину. Об'єкт – суспільні відносини, об'єкт – правове благо, об'єкт – суспільна цінність. Види об'єктів злочину. Об'єктивна сторона злочину. Співвідношення поняття «діяння як злочин» та «діяння як ознака об'єктивної сторони складу злочину». Суспільно-небезпечні

наслідки.

Суб'єкт злочину. Питання осудності та неосудності суб'єкта злочину. Основні теоретичні підходи до визначення вікової осудності.

Потерпілий в кримінальному праві. Співвідношення понять «потерпілий за кримінальним законом», «потерпілий в кримінально-процесуальному законодавстві» та «жертва злочину».

Кримінальна відповідальність юридичних осіб в Україні: аргументи «за» та «проти». Заходи кримінально-правового впливу, що застосовуються до юридичних осіб за кримінальним законодавством України: правова природа та система.

Правова природа казусу за кримінальним законодавством.

Юридична та фактична помилка в кримінальному праві: правове значення при кваліфікації злочинів.

Література: 1,5, 6, 16, 18-21

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Загальні проблеми кримінально-правової кваліфікації.

Поняття кваліфікації злочинів. Співвідношення понять «кваліфікація злочинів» та «кримінально-правова кваліфікація». Значення кваліфікації злочинів. Види кваліфікації злочинів. За суб'єктом здійснення (офіційна та неофіційна). За стадією здійснення (первинна, попередня, остаточна). Залежно від співставлення моменту вчинення діяння і часу проведення кваліфікації (перспективна, ретроактивна). За результатом кваліфікації (позитивна, негативна). Залежно від точності співставлення фактичних ознак складу злочину з юридичними ознаками складу злочину. За стадією злочину, який кваліфікується. Залежно від дій співучасників злочину. Стадії кваліфікації злочинів та їх етапи. Формула кваліфікації злочинів. Доктринальні підходи до правил кримінально-правової кваліфікації. Принципи кваліфікації злочинів. Правила кваліфікації злочинів у разі конкуренції кримінально-правових норм. Неправильна кримінально-правова кваліфікація. Види неправильної кримінально-правової кваліфікації. Значення юридичної практики, прецедентів і доктрини кримінального права для кваліфікації злочинів.

Література: 20-25

Тема 6. Поняття та види заходів кримінально-правового впливу.

Поняття та система заходів кримінально-правового впливу. Види заходів кримінально-правового впливу. Співвідношення заходів кримінально-правового впливу з іншими інститутами Загальної частини Кримінального кодексу України. Примусові заходи кримінально-правового впливу. Кримінальна відповідальність. Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування. Примусові заходи виховного характеру. Покарання. Судимість. Заохочувальні заходи кримінально-правового впливу. Звільнення від кримінальної відповідальності. Звільнення від покарання.

Література: 1-5, 12, 14, 19-20

Тема 7. Актуальні проблеми кримінального судочинства в Україні та країнах континентальної Європи.

Проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства України в контексті європейських стандартів. Проблеми кодифікації кримінального законодавства країн континентальної Європи та імплементації норм міжнародного кримінального права в законодавство України. Проблеми імплементації норм міжнародного кримінального права в законодавство України. Проблеми кримінального законодавства країн традиційно формалізованої романо-германської системи права та проблеми гармонізації з ним кримінального законодавства України. Тенденції та перспективи формалізації та кодифікації кримінального законодавства прецедентної та міжнародної конвенційно-договірної системи права. Тенденції щодо формалізації кримінального права в країнах з традиційно-прецедентною системою права. Формування Загальноєвропейського міжнародного кримінального законодавства.

Ухвалення Закону України від 6 грудня 2017 р. «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами», набрання ним чинності 11 січня 2019 р.

Література:7, 8, 18-26

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права»

(денна форма навчання)

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.		
Тема 1. Сучасні підходи до визначення джерел кримінального права.	4	12
Тема 2. Проблеми тлумачення кримінального закону.	4	12
Тема 3. Актуальні питання вчення про злочин.	4	22

Тема 4. Актуальні питання щодо складу злочину	4	22
Змістовий модуль 2.		
Тема 5. Загальні проблеми кримінально-правової кваліфікації.	4	20
Тема 6. Поняття та види заходів кримінально-правового впливу.	4	12
Тема 7. Актуальні проблеми кримінального судочинства в Україні та країнах континентальної Європи.	6	20
Разом	30	120

Структура залікового кредиту з дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права»

(заочна форма навчання)

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.		
Тема 1. Сучасні підходи до визначення джерел кримінального права.	2	20
Тема 2. Проблеми тлумачення кримінального закону.	2	20
Тема 3. Актуальні питання вчення про злочин.	2	20
Тема 4. Актуальні питання щодо складу злочину	2	20
Змістовий модуль 2.		
Тема 5. Загальні проблеми	2	20

кримінально-правової кваліфікації.		
Тема 6. Поняття та види заходів кримінально-правового впливу.	1	20
Тема 7. Актуальні проблеми кримінального судочинства в Україні та країнах континентальної Європи.	1	18
Разом	12	138

5. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	К-сть годин денна форма	К-сть годин денна форма
1	Тема 1. Сучасні підходи до визначення джерел кримінального права.	12	20
2	Тема 2. Проблеми тлумачення кримінального закону.	12	20
3	Тема 3. Актуальні питання вчення про злочин.	22	20
4	Тема 4. Актуальні питання щодо складу злочину	22	20
5	Тема 3. Загальні проблеми кримінально-правової кваліфікації.	20	20
6	Тема 4. Поняття та види заходів кримінально-правового впливу.	12	20
7	Тема 5. Актуальні проблеми кримінального судочинства в Україні та країнах континентальної Європи.	20	18
Разом:		120	138

6. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «**Актуальні проблеми кримінального права**» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- залік.

7. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «**Актуальні проблеми кримінального права**» визначається за шкалою оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Проектор	1-7
2.	Фліп-чарт	1-7
3.	Ноутбук	1-7

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Актуальні проблеми кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В.Я. Тацій, В.І. Борисов, Л.М. Демидова та ін.; за заг ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, Л.М. Демидової. – Х.: Право, 2017. – 400 с.

2. Баулін Ю. В. Виклики «нової злочинності» та проблеми кримінального права в умовах глобалізації Кримінально-правове забезпечення сталого розвитку України в умовах глобалізації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2017 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. ролов. ред.) та ін. Харків : Право. 2017. С. 25-28

3. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник : у 3-х т. – Т. 1. Загальні засади / П.С. Берзін. – 2-ге вид., виправл. та доповн. Київ, ВД «Дакор», 2019. 562 с.

4. Биков Клим Привласнення та розтрата майна як способи вчинення корупційного злочину (ч. 2 ст. 191 КК України) Новітні кримінально-правові дослідження : збір- ник наукових праць / відп. ред. д-р юрид. наук, проф. О. В. Козаченко. Миколаїв : Іліон, 2017. С. 52-56.

5. Вереша Р. В. Загальна теорія вини у кримінальному праві. Часопис цивільного і кримінального судочинства. № 2(35) 2017. С. 171-182.

6. Гізімчук С. В. Проблеми кваліфікації злочинів за ч. 2 ст. 191 КК України. // Соціальна функція кримінального права: проблеми наукового законотворення та правозастосуван ня: матеріали Міжнар. наук.-практ. кофн. 12-13 жовт. 2016 р. [редкол.: В. Я. Тацій, В. І. Борисов та ін.]. Харків: Право, 2016. С. 355-358.

7. Горох О.П Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування. Моногр. К. 2019.

8. Дудоров О.О. Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. – К.: Ваіте, 2019. – 228 с.

9. Загиней З.А. Неправомірна вигода як предмет злочинів за КК України: окремі вади законодавчих дефініцій. Сучасні проблеми реформування кримінальної юстиції в Україні: збірник матеріалів Інтернет-конференції (Київ, 28 листопада 2014 року). К.: Національна академія прокуратури України, 2014. С. 20-23.

10. Костик Н. Кримінальний захист [Текст] : посіб. Н. Костик, О. Якименко. – Вінниця : Консоль, 2014. 335 с.

11. Кочуріна Д.В. Типологія необережних злочинів за кримінальним кодексом України. URL: [http://files.visnikkau.org/200001876-827c88376a/2\(16\)2017.pdf](http://files.visnikkau.org/200001876-827c88376a/2(16)2017.pdf) (дата звернення: 21.12.2017).

12. Кравченко С. І. Правові позиції Європейського суду з прав людини щодо обґрунтованості притягнення до кримінальної відповідальності. // Кримінально-правове забезпечення сталого розвитку України в умовах глобалізації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2017 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. ролов. ред.) та ін. – Харків : Право. 2017. С.32-37.

13. Кузнецов В. В. Визначення покарання за втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність: порівняльно-правовий аспект // Актуальні питання правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні: Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (2–3 лютого 2012 р., м. Харків). – Харків : ГО “Асоціація аспірантів-юристів”. 2012. Т. 2. С. 59–61.

14. Mazepa S. Special features of criminal liability for vehicle’s misappropriations. Ukrainian and European experience. – Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS) 2019/2 - p. 69-72

15. Мазепа С. Реформирование законодательства об ответственности за правонарушения в публичной сфере. - PROMOTION OF SOCIAL AND ECONOMIC VALUES IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION Chisinau. December. 2019.- с. 20-24

16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Грищук, А. В. Савченко [та ін.]; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. К. : Юрінком Інтер, 2018. 1154 с.

17. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / за ред. М. І. Хавронюка. Київ: Дакор, 2016. 496 с.

18. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / за ред. М. І. Хавронюка. Київ: Дакор, 2017. 496 с.
19. Науковий коментар Кримінального кодексу України / За ред. проф. М. Й. Коржанського. – К. : Атіка, Академія, Ельга-Н, 2001. – 656 с.
20. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 3-тє вид., перероб. та допов. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К. : Атіка, 2004. – 1056 с.
21. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 2-ге вид., перероб. та допов. / Відп. ред. С. С. Яценко. – К. : А.С.К., 2002. – 968 с.
22. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 4-тє вид., переробл. та доповн. / Відп. ред. С. С. Яценко. – К. : А.С.К., 2005. – 848 с. – (Нормат. док. та комент.).
23. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Загальна частина / За заг. ред. М. О. Потєбенька; В. Г. Гончаренка. – К. : Форум, 2001. – 386 с.
24. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 4-тє вид., перероб. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К. : Юридична думка, 2007. – 1184 с.
25. Панов М.І. Глобалізаційні процеси та їх вплив на розвиток кримінального права / Кримінально-правове забезпечення сталого розвитку України в умовах глобалізації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2017 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. ролов. ред.) та ін. – Харків : Право. 2017. С. 18-25.
26. Уголовное право Украинской ССР на современном этапе. Часть Общая. – К. : Наукова думка, 1985. – 445 с.
27. Уголовный кодекс ФРГ: научно-практический комментарий и перевод текста закона. – П.Головненков. : Изд-во «Проспект», 2016. – 232 с.
28. Уголовный кодекс Республики Польша. – СПб. : Изд-во «Юридический центр Пресс», 2001. – 234 с.
29. Уголовный кодекс Швеции. – СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс», 2001. – 320 с.
30. Уголовный кодекс Дании. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2001. – 230 с.